

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! เราตั้งใจฟังธรรมะ เราอุตส่าห์ขวนขวายมานะ เราขวนขวายมาเพื่อชีวิตเรา เพราะวันนี้วันพระ วันพระ วันโกน เขาทำบุญกุศลของเขา เขาทำบุญกุศลเพื่อจิตใจของเขา เราไม่ได้ทำ เราก็ไม่ได้อะไรเลย เราอยากมีหลักมีเกณฑ์ของเรา เราต้องทำของเราเอง วันนี้วันพระ เราอยากทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเสร็จแล้วเราก็จะอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรา เพราะคนใกล้ชิดของเรา เราก็รัก เราก็ถนอม เราก็รักษา เราอยากให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรามีความสุข นี่วันพระ

แล้วยังวันนี้วันสารทด้วย วันตรุษ วันสารท ทำไมวันนี้เขาทำบุญกันมากล่ะ ทำบุญกันมากเพราะเขาอยากให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเขาได้บุญไง ถ้าเขาอยากได้บุญ แล้วสิ่งใดเป็นบุญล่ะ สิ่งใดเป็นบุญ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์สอนไว้เนะ เวลาเธอเจ็บช้ำน้ำใจ เวลาเธอทุกข์เธออยาก เวลามีการพลัดพรากจากไป เธออย่าคร่ำครวญ อย่าร้องไห้ อย่าให้มันเสียใจ จนเกินไปนัก ให้ทำคุณงามความดีถึงกัน ให้ทำคุณงามความดีแล้วอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลคือการระลึกถึง อุทิศส่วนกุศลคือความสุขใจของเรา ระลึกถึง

เอาคุณงามความดีของเราระลึกถึง เราได้ทำบุญกุศล เราได้เสียสละไปแล้ว เราระลึกถึงปู่ย่าตายายของเรา นี่คือการอุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลเพราะเหตุนี้ ทำคุณงามความดีถึงกัน นี่ทำคุณงามความดี

พ่อแม่ปู่ย่าตายายคนไหนบ้างไม่ต้องการให้ลูกของเราเป็นคนดี ไม่ต้องการให้ลูกของเรามีความสุข ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา มีความสุข อุทิศส่วนกุศล พ่อแม่เราก็มีความสุขใจกับเราไง นี่อุทิศส่วนกุศลแบบนี้ อันนี้เป็นประเพณีวัฒนธรรม เป็นคุณงามความดี คุณงามความดีแบบโลกๆ นะ

โลกเขา คูลี เราเห็นคนตกทุกข์ได้ยาก คนทุกข์คนเจ็บใจ เราก็เห็นใจเขา เราก็อยากช่วยเหลือกิจการเขา เราอยากทำทั้งนั้นแหละ อยากให้เขามีความสุข อยากให้เขามีความอุดมสมบูรณ์ในชีวิตของเขา เราอยากช่วยเหลือกิจการเขา เห็นไหม เราช่วยเหลือด้วยวัตถุไง

วัตถุ คนที่จิตใจของเขาเป็นธรรมดา เขามั่งมีศรีสุข เขาเสียสละทานของเขา เขาตั้งโรงงานของเขา คูลี มูลนิธิต่างๆ เขาเที่ยวสงเคราะห์สงหากัน วัตถุๆ สงหากันให้เพื่อบรรเทาทุกข์ๆ แต่บรรเทาทุกข์แล้ว ถ้าเราให้ปัญญาเขาละ ถ้าให้ปัญญาเขา ให้เขาขวนขวายของเขา ให้เขาทำของเขา ชีวิตของเขาจะรุ่งเรืองขึ้นมา

เห็นไหม ประเพณีวัฒนธรรม มันเป็นวัฒนธรรม มันเป็นเรื่องที่ห่อหุ้มไว้ มันเป็นเปลือกๆ แต่ถ้าเวลาความจริงของเรา เราทำบุญกุศล เราจะเอาแก่นไข้ไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพานไป โอ๊ย! เพราะจะทำบุญครั้งสุดท้าย คร่ำครวญกันมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเต็มไปหมดเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสั่งพระอานนท์ไว้ “อานนท์ เธอบอกเขาเถอะ ให้เขาปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด อย่าบูชาเราด้วยอามิสเลย”

แต่ก็ต้องบูชาแหละ บูชาเพราะเรายังอ่อนด้อยอยู่ เราก็บูชาด้วยอามิสนี่แหละ

แต่ถ้าผู้ที่จะปฏิบัติ จะเอาแก่นไข้ เราจะเอาแก่น เอาคุณงามความดีของเรา เราปฏิบัติบูชาเราเถิด เราสั่งสอนหัวใจของเราเถิด เราอบรมหัวใจของเราเถิด เห็นไหม เรามีสติยับยั้งมัน เวลามันคิด คิดสิ่งที่ไม่ดี คิดสิ่งที่ไม่ดีมันดิ้นรนของมัน ยับยั้งมันด้วยสติ

สติ หลวงตาท่านสอนว่า สติเหมือนฝ่ามือ

ฝ่ามือไม่สามารถกั้นคลื่นทะเลได้นะ คูลี เวลาน้ำท่วม เวลาน้ำหลาก เขาทำเขื่อน ทำทำนบมันยังพังเลย มันกัดเซาะไปหมดเลย น้ำกัดเซาะ มันทำลายไปหมด น้ำทำลายทุกอย่าง แต่ทำไมสติเหมือนดังฝ่ามือ มันกั้นทะเลได้ มันกั้นทะเลได้ สติมันกั้นทะเลได้ นี่ทะเลอารมณ์ใจ อารมณ์ความรู้สึกที่มันรุนแรง เรามีสติ เราฝึกหัด

“นี่ก็ตั้งสติแล้ว หลวงพ่อให้ฝึกหัดสติก็ตั้งสติแล้ว อารมณ์มันก็ยังรุนแรงอยู่”

น้ำทะเลมันมา มันยังกั้นไม่ทัน ฝึกหัดๆ สิ ตั้งสติไว้ ทำบ่อยครั้งเข้าๆ สติมันยับยั้ง
ความรู้สึกเราได้เนะ ยับยั้งสิ่งที่มันคิดตามแต่ใจมัน สตินี้ฝึก แต่ที่มันทำไม่ได้เพราะมันยังขาดการ
ฝึกฝน ขาดการเรียนรู้ใจ จิตของเราไม่มีการเรียนรู้ การฝึกฝน

เขาพาเด็กๆ ไป ไปพัฒนาๆ ไปทำฝายน้ำล้น เด็กๆ มันไปนะ มันไปปักไม้ เอาไม้ไปปัก
เอาหินไปเรียง เอ๊ะ! มันกั้นน้ำได้ นี่เราฝึกเขามา เห็นไหม มีการเรียนรู้ มีการพัฒนาของมันนะ
มันก็ทำของมันได้

ฝ่ามือสามารถกั้นน้ำทะเลได้ ธรรมชาติๆ ธรรมะๆ ลัทธิธรรมๆ เราตั้งสติของเรา ฝึกหัดของเราขึ้นมา
ทำของเราขึ้นมา ปฏิบัติบูชาๆ ฝึกฝนขึ้นมาให้เป็นแก่นที่เราแสวงหากันอยู่นี้

ประเพณีวัฒนธรรม สิ่งนั้นมันเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราจะปฏิเสธเขาไม่ได้หรอก
เพราะอะไรรู้ไหม เพราะคนเรามีครอบครัวแล้วต้องมีลูกมีหลาน เรามีลูกมีหลาน เรามีเด็กขึ้นมา
สังคมมันซับซ้อน สังคมมันมีวิวัฒนาการของมัน มันต้องมีคนเกิดอยู่ตลอดไป แต่ของเรา เราโต
แล้ว เรามีสติปัญญาแล้ว สิ่งที่เป็นวัฒนธรรมเราก็ศึกษา เราเข้าใจ เราไม่คัดค้านเขาหรอก สิ่งที่เป็น
แก่นเป็นสาร เราจะหาของเราอย่างไร

คูตี ต้นไม้ในป่า เวลาเขาจะตัดต้นไม้ เขาไปควั่นเปลือกมันให้มันยืนตาย เห็นไหม นี่มันเป็น
เปลือกๆ วัฒนธรรมมันเป็นเปลือก เป็นเปลือกมันก็ห่อหุ้มสังคมนี้ไว้ไง ประเพณีวัฒนธรรม
ที่มันจะดีงาม คูตี พวงมาลัย ดอกไม้แต่ละต้น แต่ละดอก เขาไปเก็บมา เขามาร้อยเป็นพวงมาลัย
บูชาพระ

วัฒนธรรมประเพณีมันก็เหมือนด้ายเส้นนั้นนะ มันร้อยเรียงสังคม ร้อยเรียงหมู่บ้านของ
เรา ร้อยเรียงในตระกูลของเราให้มันสงบระงับ ให้อยู่ในกรอบๆ แต่พวงมาลัยเดียวมันก็เหี่ยว มัน
ก็เสียหายไปนะ จิตใจของเราเวลามันคิดดี มันคิดดีเราก็ทำ พวงมาลัยเราก็ร้อยกัน เราก็มีความสุข
มันสวยงามงาม กลิ่นมันหอม เห็นไหม แต่มันเป็นเปลือก เป็นเปลือก เราจะเอาความจริงของเรา
ความจริงของเรา

ถ้าความจริงของเรา เวลาเปลือกมันห่อหุ้มต้นไม้มันไว้ ต้นไม้จะเจริญนะ ถ้าไม่มีเปลือก
นะ มันสังเคราะห์อาหารทางใบไม่ได้ มันเลี้ยงลำต้นไม่ได้ รากมันไม่ได้ น้ำขึ้นไม่ได้ เห็นไหม
เขาค้นมัน เขาตัดมัน นี่วัฒนธรรมประเพณี

เราบอกว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้องๆ

มันก็ถูกต้องของเขา มันถูกต้องของเปลือก เปลือก มันเป็นหน้าที่ของมัน เปลือกไม้ การ
ส่งอาหาร ลำเลียงอาหารของมัน ลำต้นของมันเพื่อเปลือกเพื่อใบของมัน นี่ก็เหมือนกัน
วัฒนธรรมประเพณีก็ให้สังคมเรามั่นคงใจ

ถ้าสังคมมั่นคงเป็นสุข สังคมสงบร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพรามณ์ได้ปฏิบัติ เห็นไหม
เวลาคนมาวัด กลางคืนเงียบเลย นี่เราได้ปฏิบัติแล้ว ถ้ามันไม่สงบละ ไม่สงบ มันหนาวหุบไปหมด
มันทำให้เราประพฤติปฏิบัติไม่ได้

เปลือกก็เป็นเปลือก ถ้าเป็นเปลือกแล้ว การเรียนรู้ จิตของเราจะรู้ของเราขึ้นไป ถ้าเราจะ
เอาแก่นสารของเรา นี่เราเอาแล้ว หัวใจของเรา คุณเลใจของเรา ถ้าเราดูแลหัวใจของเรานะ

เขาบอกว่า “ไม่ทำอย่างนั้น ไม่ทำอย่างนั้น”

เราทำมาหมดแล้วแหละ เราทำแล้ววางไว้ เห็นไหม เวลาวางไว้ วางแล้วเราพัฒนาของเรา
ต่อเนื่องไป เวลาต่อเนื่องไปจะเอาแก่นแล้ว ถ้าเอาแก่น แก่นที่ไหนละ

สิ่งที่วัตถุที่เขาเจือจางกัน เราเห็นความทุกข์ความยาก เราอยากจะช่วยเหลือเขา เราอยาก
ช่วยเหลือเขา แต่คนของเขา เขาคิดไม่เป็น เขาทำไม่ได้ ให้ของเขาไปเขายังไปทิ้งไปขว้าง เขาไม่
เข้าใจของเขา เห็นไหม คุณสิ เวลาสิ่งที่ดีงาม เราก็บอกสิ่งที่ดีงาม เขาไม่เข้าใจของเขา เขาจะเอาแต่
ใจของเขาๆ เขาไม่ได้ฝึกใจของเขา

ใจของเขาเป็นเรื่องใจของเขา ใจของเราละ เรามอง เห็นไหม เรามอง นี่คนเข้ากันด้วยธาตุ
ถ้าธาตุมันลามกจกเปรต มันเข้ากันอย่างนั้นแหละ ชอบเรื่องลามก ชอบเรื่องจกเปรตอย่างนั้น
แหละ

ถ้าธาตุมันเป็นธาตุของธรรม มันจะคุยเรื่องธรรมะนะ ถ้าเรื่องธรรมะนะ แต่ถ้าเราไปคุย
กันตรงข้าม โอ้วพวกลามกจกเปรตก็บอกเราต้องไปเอาผลประโยชน์ของเรา เราต้องเอารัดเอา
เปรียบเขา พวกเราคนมีศักดิ์ศรีเว้ย โอ้วพวกนั้นเป็นคนเช่เว้ย โอ้วคนฉลาดเว้ย

ฉลาดนั้นละมันฉลาดได้ของกิเลสไง มันฉลาดไปไหนละ มันไปกว้านเอาฟืนเอาไฟมา
เผาตัวมันโดยมันไม่รู้ตัว

เพราะเวลาคนใกล้ตายนะ เขาเรียก “กรรมนิมิต” คนทำสิ่งใดมันจะเกิดสิ่งนั้น เราทำไว้เอง เราทำไว้เอง เห็นไหม หมาไล่เนื้อ เวลาหมาไล่เนื้อมันมีกำลัง มันไล่ของมันไป กรรมมันไล่มา เวลาทำไว้ สิ่งที่เรามีศักดิ์ศรี เราทำคุณงามความดี แต่เวลาคนที่เปิ่นธรรมดาๆ เราทำสิ่งใดเขาเหยียดหยามทั้งนั้นแหละ “ไอ้พวกนั้นคนเชื่อ คนเชื่อ แหม! เกิดมาชีวิตจืดชืด โอ๊ย! ชีวิตไม่สนุก ครีกรึ้นแบบเขาเลย”

ธรรมะเหมือนน้ำฝน ใสสะอาด จืดสนิท ไม่มีโทษมีภัยกับร่างกาย เป็นประโยชน์ทั้งนั้นแหละ น้ำสุรารามา เขากินของเขาแล้วเขามีความสุขของเขา เห็นไหม เมฆหยาบอยู่อย่างนั้นแหละ เขากินมีความสุขของเขาๆ นั่นเป็นเรื่องโลกๆ

แล้วชีวิตจืดชืด อะไรมันจืดชืดล่ะ ที่ไหนมันจืดชืด จืดชืด ฝ่ามือมันสามารถกันทะเลได้ มีสติสัมปชัญญะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง เวลาจิตมันสงบเข้าไป มันผงะเลย “เอ๊ะ! อย่างนี้ก็มีด้วยหรือ อย่างนี้ก็มีด้วยหรือ” แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ มันอยู่ที่ไหน ไปหาในตู้พระไตรปิฎกได้ไหม ไปหาจากครูบาอาจารย์ได้ไหม ไปหาจากใครได้บ้าง รสของธรรมไปหาจากใครได้บ้าง ถ้าใจไม่ได้สัมผัส

แต่ถ้าใจมันได้สัมผัสนะ จิตมันสงบมา โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ ไหนว่ามันจืดชืด ใจ ไหนบอกว่ามันจืดชืด

จืดชืดเพราะมึงไม่รู้จักใจ ทัพพิฆวางหม้อใจ ทัพพิฆเอาไว้ตักอาหารให้คนอื่นใจ มันไม่เคยได้กินใจ เกิดมาเป็นเรา เรามีชีวิตจิตใจขึ้นมา เกิดมาเป็นเรา เราอยากสงเคราะห์สงหาคนอื่น สงเคราะห์เขาด้วยทางวัตถุใจ แล้วหัวใจล่ะ ใจใครจะไปสงเคราะห์มันล่ะ เราจะเอาคุณธรรมมาจากไหนล่ะ

ฟังธรรมดาๆ ฟังธรรมก็ฟังเรื่องของเรา ตอกย้ำเข้ามาที่นี้ แต่มันไม่อย่างนั้นนะสิ มันทอดทิ้งตัวเอง ทอดทิ้งหัวใจ แล้วก็จะส่งเสริมนะ เมตตา สงสาร สงเคราะห์ โอ๊ย! เมตตากันหมด

วัตถุ โลกเขาสงเคราะห์กันได้ ถ้าโลกสงเคราะห์มันก็เป็นความดีอันหนึ่ง มันเป็นเปลือก แต่หัวใจของเรามันต้องมีศีล ความปกติของใจ ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบ เราสงเคราะห์ใจเราเอง การสงเคราะห์ใจเราเอง ถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ปัญญามันแยกแยะขึ้นมา มันเกิดปัญญาขึ้นมา

ปัญญานี้ปัญญาจำเพาะตน ปัญญามันเกิดจากจิต มันก็แก้ไขจิตดวงนั้น เห็นไหม จิตแก้จิต
หนามยอกเอาหนามบ่ง กิเลสมันอยู่ในหัวใจ เราจะเอาอะไรไปบ่งมันออกมา จะเอาอะไรไปถอน
สิ่งใดออกมา มันต้องเกิดภาวนามยปัญญาเกิดจากจิต

เราศึกษามาจากข้างนอก ศึกษาจากสัญญา สัญญาคือขั้น ๕ คือความคิด ความปรุง
ความแต่ง แล้วความรู้สึก กิเลสมันอยู่ที่ใจ อยู่ที่ความรู้สึกอันนั้น ความคิดมันอยู่นอก ความคิด
มันอยู่นอก เราพูดอะไรๆ จากความคิดนั้นเข้ามาจนมันสงบเข้ามา แล้วเกิดปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต
ไม่ใช่เกิดจากสมอง เกิดจากทางวิทยาศาสตร์ที่เราพิจารณา นี่ไง เวลาทางการศึกษา เขา
ทบทวนๆ มันลืม ก็หนังสือเอาคืนหมด อาจารย์เอาคืนหมด ศึกษามาก็ลืม

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันลืมได้อย่างไร มันลืมได้อย่างไร เพราะจิตมันเป็นเอง มันลืม
ได้อย่างไร

เวลาหลวงตาท่านพูด พุทธ ธรรม สงฆ์รวมเป็นหนึ่งเดียว

โอ้พวกนั้นก็บอกว่า พุทธ ธรรม สงฆ์รวมเป็นหนึ่งเดียว...หนึ่งเดียวมันพูดขึ้นมา มัน
ไม่ใช่เป็นจริง

ถ้าเป็นจริงมันเกิดจากจิต เห็นไหม อริยสัจ สัจจะมันเกิดจากใจ เกิดจากใจ จากใจดวง
หนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนี้เป็นแบบนี้ละ มันรอบรู้ไปหมด แล้วเราภาวนาไปปล้มลูกคลุกกลาน
เราหาครูอาจารย์ก็ตรึงนี้ไง เราทำมาอย่างนี้เป็นอย่างนี้ควรทำอะไรต่อไป แล้วทำต่อไป ทำ
อย่างนี้ปั๊บ ถ้าเดินเบี่ยงซ้ายเบี่ยงขวาไปมันลงข้างทางอยู่แล้ว แล้วถ้าตรงไปจะตรงไปอย่างไร
ตรงไป ข้างหน้ามันโล่งโล่ง แต่กิเลสมันบังไว้บอกว่ามืดตื้อ ไปไม่ได้ ทำอย่างไร

ครูบาอาจารย์ท่านสอนอย่างนี้ กรรณฐานสอนอย่างนี้ หัดเรียนรู้ๆ เรียนรู้ในใจของตัวเอง
คู่มือ แม้แต่ฝ่ามือก็หันทะเลได้ เราจะวัดทะเลทั้งหมดเลย เราจะพลิก ๓ โลกธาตุ หัวใจนี้มันจะไม่
เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

ที่มันเวียนว่ายตายเกิด พอบอกเกิดเป็นมนุษย์ “โอ๊ย! มนุษย์ก็คือมนุษย์ ตายก็จบ”

แล้วมันมาจากไหนล่ะ อ้าว! ก็บอกว่ามาจากแม่ แล้วแม่ที่ไม่ท้องล่ะ อ้าว! คนเป็นหมันมัน
ไม่ท้อง ทำอย่างไรล่ะ อ้าว! มันมาจากแม่ ไอนั่นมันเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ นี่ถามคุณ ๕

เรื่องของกาม เรื่องของสังสารวัฏ แต่ปฏิสนธิจิต ไอ้ตัวเวียนว่ายตายเกิดนั้นนะ มันไม่รู้มันเห็นของมันไง

ถ้ามันรู้มันเห็นของมัน มันเข้ามาที่นี้ มันวิปัสสนาของมัน ถ้ามันถอดมันถอนของมัน ทำที่นี้ไง นี่แก่นของมันไง

บอกว่า เวลาเปลือก อู๊ย! มันเป็นเปลือกนะ วัฒนธรรมประเพณีมันเป็นเปลือก

เปลือกมันก็สำคัญ มันก็หล่อเลี้ยงต้นไม้ขึ้นไว้ หล่อเลี้ยงสังคมนี้ไว้ สังคมร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพรามณ์จะได้ปฏิบัติ แล้วปฏิบัติ ปฏิบัติที่ไหนล่ะ? ปฏิบัติที่ใจ

ถ้าปฏิบัติที่ใจ ถ้าใจมันสูงส่งขึ้นมา เราจะมองแล้วมันเมตตาไปหมด คำว่า “เมตตา” เมตตาแบบคนที่มีปัญญานะ ไม่ใช่เมตตาแบบโลก ฉันสงสารเธอ ฉันสงสารเธอ อยากให้เขารู้ว่าฉันเมตตา นี่เมตตาโลกๆ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์นะ ท่านเมตตา ท่านเฉย หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขาทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยากรู้สัตว์ชนสัตว์ ท่านไปประกาศว่าท่านเมตตาใคร เมตตาฉันอยู่ในใจอันนั้น ไม่ต้องมาคุย ไม่ต้องควักออกมา มันเป็นความจริงอยู่ในนั้น ความจริงมันเป็นความจริง แร่ธาตุมันคือแร่ธาตุ ธาตุใดก็เป็นธาตุนั้น ของมันจริงของมัน มันก็จริงของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แล้วจริงอย่างนั้น เห็นไหม เวลาปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์หรือสัตว์ธาตุนั้น

แต่มนุษย์เขาเกิดมามีกายกับใจ แต่เขาไม่รู้ไม่เห็น แล้วเขาก็ตะครุบเงา เวลาคุยไม้ก็ไม้กัน ไป ไม้กัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่เคยรู้เคยเห็นของมัน นี่ได้ได้พลอยๆ มันได้พลอยมามันยังไม่รู้จักว่าพลอย เกิดมาเป็นมนุษย์มีกายกับใจๆ อยู่ที่นี่ แสวงหากันแต่เรื่องวัตถุ แสวงหากันแต่ลาภสักการะ โลกธรรม ๘ อยู่ที่นี่ แต่หัวใจทั้งมันไป หัวใจทั้งมันไป

แล้วของใครของมัน ใจเราก็คือใจเรา เราก็อำของเราแล้วแหละ ทำแล้วจะเพ่งโทษคนอื่น ใจจะมาบังคับให้คนอื่นทำใจ

ไม่ได้บังคับ บอกให้รู้ ให้เห็น ให้คิด คิดให้เป็น ถ้าคิดเป็น มันมีสำนึกขึ้นมา คนมีสำนึกมันทำได้หมดแหละ แล้วคนมีสามัญสำนึกขึ้นมา ฝ่ามือจะกั้นทะเลแล้ว แล้วมันจะวิดทะเลของ มัน ทะเลอะไร? กามราคะใจ ทะเลคือสิ่งที่มันท่วมท้นหัวใจนั้นใจ หัวใจที่มันท่วมท้น ที่มันทุกข์

กันอยู่นี้ แสงหาบุญ หัวใจที่ท่วมท้นอยู่นี้ เอามันออก เอากิเลสตัดหาความทะยานอยากออกไป
ถ้ามันสว่างไสว มันสว่างโพลงของมัน มันจะมีอะไร คุณดวงอาทิตย์สิ มันสว่างขนาดไหน แล้วมัน
ได้อะไรล่ะ มันก็แร่ธาตุทั้งนั้นแหละ

แต่ต้องใจมันเป็นสิ มันพ้นจาก ๓ โลกธาตุ พ้นจากการดึงดูดของดวงอาทิตย์ พ้นจาก
วัฏฏะ พ้นไปหมดเลย เอวัง